

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten

103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
Sn Dnr 146/2017

Er referens/dnr:
U2017/03131/UH

2017-10-27

Remissvar

Promemoria med förslag till mindre styrelser för universitet och högskolor och om rektors möjlighet att vara ordförande i styrelsen

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att svara på rubricerad promemoria. Nedan följer våra synpunkter.

Svenskt Näringsliv delar promemorians uppfattning om att det behöver finnas möjligheter till variation i antalet ledamöter i lärosätets styrelse eftersom olika lärosäten har olika storlek och karaktär, och en större flexibilitet vad gäller antalet ledamöter kan möjliggöra större anpassning till lokala villkor och förutsättningar. Vi ser dock inget skäl till att i lag fastslå ett exakt antal ledamöter.

Den lagstadgade representationsrätten för studenter och lärare samt externt valda ledamöter behöver vara fastslagen men inte heller här deras exakta antal.

Svenskt Näringsliv delar uppfattningen att de externa ledamöterna även fortsatt bör vara i majoritet. Det återspeglar det faktum att det i det omgivande samhället finns olika avnämare och intressenter, och att det är av stor betydelse att lärosäten kan dra nytta av deras representation.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att ordföranden i en styrelse inte får vara anställd vid högskolan.

I övrigt hänvisar vi till vårt remissvar avseende Delrapport från Ledningsutredningen (U 2014:11) med diarienummer U2015/03779/UH som återges i sin helhet i bilaga 1.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Mikaela Almerud

Bilaga 1

Remissvar

Delrapport från Ledningsutredningen (U 2014:11)

Föreningen Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att svara på promemorian från Ledningsutredningen avseende vissa aspekter av val av styrelseledamöter i statliga högskolor och universitet. Nedan följer våra synpunkter.

Bakgrund

Den högre utbildningen har en viktig roll i ett samhälle med en utvecklad och kunskapsintensiv ekonomi. Högskolor och universitet ska ge studenter kunskaper och kompetenser som kan användas i arbetslivet, bedriva högkvalitativ forskning och forskarutbildning, kontinuerligt och på olika sätt ha kontakt med det omgivande samhället, verka för att utbildning och forskningsresultat bidrar till att nya företag, arbetstillfällen, innovationer och kunskaper utvecklas i samhället i stort, och utgöra arenor för kritisk och kunskapsbaserad debatt.

Styrelsen är det högsta beslutande organet vid Sveriges statliga högre lärosäten, och fyller därmed en ytterst viktig funktion i att leda verksamheten vid dessa. Det är därför viktigt att styrelsen besitter den kompetens som krävs för att lärosätet ska kunna fullgöra de olika uppgifter staten har gett det.

Frågan om styrelsernas sammansättning och hur de väljs har, som promemorian beskriver, varit föremål för flera förändringar de senaste två decennierna. En del av dessa förändringar har föranletts av den utveckling av lärosätens autonomi som har skett i såväl Sverige som övriga Europa under perioden. (Se t.ex. Autonomiutredningens betänkande *Självständiga lärosäten* (SOU 2008:14), prop. 2009/10:149, betänkandet *Högskolestiftelser - en ny verksamhetsform för ökad handlingsfrihet* (Ds 2013:49) och European University Associations studie *University Autonomy in Europe*.)

Svenskt Näringsliv har vid ett antal tillfällen förordat ökad autonomi för landets högre lärosäten, och även att fler lärosäten borde knopplas av till privat drift, samt reformer för att öka etableringsfriheten inom högskolesektorn för nya aktörer. I ett framtida scenario skulle Sverige kunna ha en dynamisk och mångfaldspräglad sektor för högre utbildning, med aktörer av olika storlek och med olika huvudmän, alla med långtgående frihet och eget ansvar.

Samtidigt är de allra flesta lärosäten i dagsläget statliga myndigheter, och är reglerade genom lagar, förordningar och regleringsbrev. Universitet och högskolor är inte förvaltningsmyndigheter med uppgift att genomföra regeringens politik, och regleras inte heller som sådana. Styrelsernas sammansättning återspeglar statens syn på och ambition för de högre lärosätena som samhällsinstitutioner. Externa ledamöter i styrelsen är ett uttryck och en garant för att andra sektorer av samhället har insyn i, och möjlighet till påverkan på, den högre utbildningen. Samtliga ledamöter i styrelsen, såväl interna som externa, har att verka för lärosätets bästa i sina roller som ledamöter. De externa ledamöterna bidrar med viktig kompetens från det omgivande samhället, exempelvis näringslivet.

Förslagen

I styrelsens funktion ligger att kunna leda lärosätet i dess strategiska beslut och prioriteringar. I promemorian anges att bedömningen gjorts att strategiskt motiverade omfördelningar av resurser är svåra att genomföra i kollegialt dominerade organisationer, vilket varit ett skäl till att en majoritet av styrelsens ledamöter har utsetts externt.

Vad gäller styrelsens storlek instämmer Svenskt Näringsliv med promemorians bedömning att det synes onödigt att fastslå ett exakt antal ledamöter i styrelsen. Olika lärosäten har olika storlek och karaktär, och en större flexibilitet vad gäller antalet ledamöter kan möjliggöra större anpassning till lokala villkor och förutsättningar. Vi ser egentligen inget skäl till att i lag fastslå ett spann av godtagbart antal ledamöter. Lagstiftaren bör endast fastslå den lagstadgade representationsrätten för studenter och lärare samt externt valda ledamöter, inte deras exakta antal.

Svenskt Näringsliv anser dock att de externa ledamöterna även fortsatt bör vara i majoritet. Det återspeglar det faktum att det i det omkringvarande samhället finns olika avnämare och intressenter, och att det är av stor betydelse att lärosäten kan dra nytta av deras representation. Förslaget om att förändra de externa ledamöternas majoritetsställning bör därför inte genomföras.

I frågan om storleken på nomineringsgruppen för ordförande och externa ledamöter anser vi att det vore lämpligt om den kunde vara mer flexibel än promemorian föreslår. I ett läge där en stor styrelse skall tillsättas vid ett brett universitet kan två personer vara för få för att få ihop ett adekvat underlag av personer för rekrytering. I ett sådant läge skulle exempelvis en grupp med två personer utsedda direkt av regeringen och två utsedda efter förslag från lärosätets styrelse vara mer lämpligt för syftet.

Vidare ser vi det som mycket positivt att promemorian föreslår att styrelserna ska vara fortsatt avpolitiserade och att detta ska vägleda nomineringsgruppens arbete.

Tobias Krantz
Chef för utbildning, forskning och innovation
Svenskt Näringsliv

Patrick Krassén
Policyanalytiker
Svenskt Näringsliv